

неплемићима имали су, без сумње, једнака права, и по томе је та разлика могла бити само у узајамном одношају племића. А то се најбоље огледа у томе, што по Душановом закону, ако је властелин увредио властеочића, имао је да плати одређену казну, а у противном случају властеочић не само да је морао да плати ону исту глобу, него су га још и батинали. А неплемићи (себри) подједнако су бивали кажњени, било да су властелина или властеочића увредили. Вероватно је, да је осим веће или мање глобе за увреду, права разлика између властелина и властеочића била у већој фактичној власти и у праву на одличнија звања. Јер нема сумње, да је уживање државних звања у опште спадало у повластице свеколиког властеоства, само што су, бар позније, виша звања припала властели а нижа властеочићима.

Ми ћемо о звањима још опширније говорити, за то овде помињемо само толико, да су називи, које је носила властела и које налазимо у потоње доба краљевства и за време целог царства, долазили из круга власти извесних звања. Жупан и кнез беху некад, више или мање, независне административне старешине у већим или мањим областима, а војвода значи од речи до речи војсковођу и вероватно је да је тај назив у том смислу и употребљаван. У осталом тако се чини, да су позније такви називи постали наследни и у оним породицама, које су биле носиоци таквих достојанстава, а често су као просте титуле, прелазили од оца на сина, па и онда, кад неко није више отправљао дужност, с којом беше скопчана она титула. Тако на пример у данашњој Румунији потомци су бивших кнезова задржали титулу кнеза. Све су то била дворска достојанства или највиши чиновници, али су јамачно подарени као титуле за одликовање. А да је још пре тога уобичајено било, доказује сама чињеница, по којој је Немања свом првенцу сину Стевану дао титулу деспота. Међутим не налазимо западно-европских титулатура; Србија је у религиозном и политичком; као и друштвеном одношају одсудно пошла правцем источњаштва (оријентализма).

За време Душаново налазимо у Србији многе титуле, које су позајмљене из византијске дворске и званичне јерархије. Било је севастократора, ћесара, деспота и тако даље.

Властела нити је плаћала данак, нити је давала раду од својих добара (баштина), која је од дедова наслеђивала, а ни од онога што јој је владалац с правом својим даривао; само је у случају рата обвезана била, да даје наоружане људе и коње, а осим тога властела је морала лично војевати. Међутим српска властела не беше баш сасвим слободна од сваког давања. По једном Душановом закону може се закључити, да је властела обвезана била сносити јавне терете, и то нешто у природним производима, а нешто у новцу, али колико, то није одређено било. Баштинско добро је слободно било од сваког терета, и сва је прилика, да су властела плаћала само на пронијска добра, а као што ћемо видети пронија и баштина биле су сасвим различне државине.

Како је пак властеоство у исто време било главни господар земље, биће најудесније, да на овом месту у кратко напоменемо онај по себи нејасан одношај државина. Као што смо рекли, било је државина од две врсте баштина и пронија. Баштина је била земља са неприкосновеним правом својине, у које нико није смео дирати. У једном Душановом закону наређује се, да „баштину ни цар, ни краљ, ни царица не може силом одузети, откупити или заменити". Баштинска добра основана су на установи задруге, као што то показује неприкосновено право својине, које је за ову привезано било. Све задружно, а позније и племенско имање јамачно је било у први мах